

Genomgång av vårdens strukturomvandlingar

HÄLSO- OCH SJUKVÅRDENS FRAGMENTERING – FRÅN LOKALT TILL TRANSNATIONELLT ORGANISERAD SJUKVÅRD

324 sidor.

Författare: Jan Öhrming.

Förlag: SNS-förlag; 2008.

ISBN 978-91-85695-72-0.

Boken beskriver den privatisering som skett främst i Stockholms läns landsting under perioden 1994–2008. Dels beskrivs utvecklingen inom primärvården, dels utvecklingen vid S:t Görans sjukhus och dess ägare dess ägare Capio AB.

Ambitionen har varit att belysa möjligheter att organisera och styra hälso- och sjukvården i ett läge där gapet ökar mellan vad vården skulle kunna ge och vad samhället anser sig har råd att skattefinansiera.

Författaren bygger sin analys på uppgifter insamlade genom intervjuer, arkivdata, arbetspapper, utredningar, artiklar med mera samt genom löpande analyser. Data har insamlats under perioden 1994–2008. Intervjuerna omfattar 175 personer av vilka flertalet intervjuats två gånger och några upp till fem gånger, varav många citerats.

I boken presenteras modeller som används för att förstå hälso- och sjukvårdens struktur och sätt att fungera. Vidare görs en analys av de drivkrafter som legat bakom vårdens fragmentering. En beskrivning görs av framväxten av privata vårdföretag, deras roll och ökande betydelse för den offentligt finansierade vården. Två akutsjukhus analyseras med avseende på hur man hanterat entreprenader, upphandlingar

Jan Öhrming har rätt ut begreppen inom vårddebatten i sin bok.

och teknisk arbetsledning samt ledningarnas sätt att hantera nätverksuppbyggnaden vid sina sjukhus. Författaren diskuterar motsättningarna mellan administrativ och medicinsk ledning av verksamheten samt hur fragmenteringen påverkar hälso- och sjukvården.

Min uppfattning är att boken fyller en mycket viktig lucka i vad som hittills skrivits om de stora strukturförändringar som skett i svensk hälso- och sjukvård de senaste 15 åren. Vi har hittills inte sett så många analyser av införandet av marknadsinspirerade lösningar och fragmenteringen från akademiska institutioner utanför hälso- och sjukvården. Oavsett vad läsaren har för erfarenheter borde det material som redovisas vara intressant för alla som arbetar i vården och i synnerhet för dem som följt utvecklingen i Stockholm. Att samla in det underlag som redovisas i boken är i sanning en herkulisk uppgift.

En fråga som återkommer vid läsningen av boken är om de förändringar vi hittills sett gjort att hälso- och sjukvården blivit bättre. Något entydigt svar på den frågan redovisas inte. En förklaring

Foto: Allan Seppä, SNS

som på olika sätt kommer fram i boken kan vara oklara mål i kombination med en otillfredsställande resultatredovisning.

För en läkare kan det ligga nära till hands att tycka att vårdens främsta mål är att främja hälsa och att rapporteringen skulle underordna sig det.

Om man till exempel vill uppnå vissa behandlingsmål för en patientgrupp, vilka resurser kan då krävas?

Vad vi i dag ser är i stället en rapportering som på olika sätt beskriver ekonomiska resultat. Utvecklingen av effektivitet och produktivitet blir därmed mycket svår att följa och jämföra mellan vårdenheter och över tid. Utmaningen i svensk hälso- och sjukvård är kanske inte vilken styrmodell man ska välja. Utmaningen kanske i stället är vilka mål man formulerar och hur man väljer att följa upp dessa.

Boken ger läsaren en rad infallsvinklar på fragmenteringen och en rad andra frågor och borde vara ett måste för alla som är engagerade i vårddebatten.

Bo Jordin,

specialist i allmänmedicin,
tidigare anställd vid Socialstyrelsen